

Martha Sif Karrebæk (red.): Tosprogede børn i det danske samfund. En grundbog. København: Hans Reitzels Forlag 2006. 239 sider. ISBN 87-412-0360-7. Pris: 239 kr.

Foruden indledningskapitlet består antologien af otte bidrag, der dækker et ganske bredt felt: sprogs betydning for tosprogede børn (J. Norman Jørgensen), minoriteter i Danmark (Thomas Gitz-Johansen), racisme og ligestilling (Christian Horst), et antropologisk blik på kulturmøder i børnehaven (Helle Bundgaard), tosprogede børns møde med den danske skole (Else Christensen), tosprogede børns opvækstvilkår og kompetenceudvikling (Marianne Skytte), forældresamarbejde mellem skole og forældre til tosprogede børn (Adnan Agacanoglu) og pædagogisk praksis i forhold til tosprogede børn (Anne Holmen).

Med bogen ønsker forfatterne at problematisere den politiske og offentlige anvendelse af betegnelsen 'tosprogede børn', der typisk signalerer etniske minoritetsbørn med rødder i den ikke-vestlige verden. Disse børn taler andre sprog end dansk, sprog, der ikke kan betegnes som 'prestigebærende' som fx engelsk. Bidragsyderne ønsker imidlertid at indføre nuancer i betegnelsen 'tosprogede børn', og de lægger vægt på en sprogfaglig definition af disse børn: Det er børn, som i det daglige møder og har brug for to eller flere sprog. Fokus er dog på etniske minoritetsbørn, hvis forældre er kommet til Danmark som flygtninge eller som arbejdsmigranter (samt som familiesammenførte) fra den ikke-vestlige verden. For de fleste af disse børn gælder det, at de bliver ført ind i det danske sprog og den danske kultur, når de starter i en institution som fx børnehaven. Mange af disse familier tilhører endvidere de socialt og økonomisk svageste grupper i landet. Ambitionen med bogen er dels at præsentere ekspertviden inden for forskningsfeltet 'tosprogede børn' og dels komme med nogle bud på teoretiseringer over disse børns livsvilkår og dagligdag. Man kan sige, at forfatterne ønsker at sætte børnene og deres liv ind i relevante kontekster for at kunne belyse deres komplekse børneliv, især i relation til de institutionelle rammer, som de færdes i.

Der gives en indføring i sprog som sådan og sproglig variation, herunder tosprogethed, og i debatter vedrørende tosprogethed (Jørgensen), og den pædagogiske håndtering af tosprogede børn inden for skolesystemet belyses blandt andet gennem refleksioner over sprogsyn og læringsmodeller, ligesom de måder, man behandler den sproglige mangfoldighed på i undervisningssystemet, problematiseres (Holmen). Et uundgåeligt tema i bogen er relationen mellem den etniske majoritet og de etniske minoriteter. Der argumenteres for, at en definition, der indebærer, at de grupper, der består af færrest mennesker, udgør en minoritet, er for enkel. Man må i sin definition også belyse magtforhold og gruppens samfundsmæssige indflydelse, ligesom man må se på de processer, som gør en gruppe til

en minoritet, dvs. på 'minoriseringsprocesser'. Positionen som enten minoritet eller majoritet er ikke givet på forhånd; snarere må man i hvert enkelt tilfælde udforske, hvordan personer og grupper både positionerer sig og bliver positioneret af andre og dermed udkrystalliseres som henholdsvis majoritet og minoritet (Gitz-Johansen). Begrebet 'racialisering' tages op i forbindelse med refleksioner omkring racisme og ligestilling (Horst), ligesom kulturbegrebet og multikulturalisme tages under kritisk behandling (Bundgaard). Resultater fra Socialforskningsinstituttets forløbsundersøgelse af tosprogede børn, som blev indledt i 1996, dokumenterer blandt andet, at disse børn i vid udstrækning reagerer på omstændigheder i deres liv på samme måder som etnisk danske børn (Christensen). En del af et barns opvækst og socialisering foregår i familiens skød, mens en anden del foregår i offentligt regi såsom daginstitutioner og skoler. Hvis man skal forstå tosprogede børns liv, er det dermed afgørende at se på blandt andet familiens socioøkonomiske forhold, og hvilke vilkår en familie har for denne socialisering (Skytte). Det er også vigtigt, at forældre til tosprogede børn inddrages i skole-forældre-samarbejdet, fx via forældremøder. Kommunikationsformen i sådanne møder er imidlertid yderst kulturspecifik og kræver både kulturelle og sproglige kompetencer. Langt fra alle forældre besidder disse kompetencer og færdigheder, hvilket udgør en alvorlig barriere for mange forældres deltagelse i forældre-skole-relationen. Der gives nogle praktiske bud på, hvordan disse barrierer kan mindskes (Agacanoglu).

Bogen henvender sig til en bred målgruppe, herunder mennesker, der i praksis arbejder med multikulturelle problemstillinger. Der er således tale om en indføring i tematikker vedrørende tosprogede børn i Danmark, herunder en præsentation af en række begreber og forståelsesrammer, der kan være nyttige for en større læserkreds i et stadig mere komplekst og mangfoldigt Danmark.

*Yvonne Mørck
Lektor
Institut for Samfund og Globalisering
Roskilde Universitetscenter*

Garbi Schmidt: Muslim i Danmark – muslim i verden. En analyse af muslimske ungdomsforeninger og muslimsk identitet i årene op til Muhammad-krisen. Studier av Interreligiösa relationer 37. Uppsala: Universitetstryckeriet 2007. 145 sider. ISSN 1396-1810. ISBN 978-87-7487-863-6. Pris: 160 kr.

I skriftet „Etniske minoriteters indflydelseskanaler“, der udkom som led i den nationale magtudredning, konkluderede Ole Hammer og Inger Bruun, at de etniske minoriteters indflydelse på deres egne vilkår og den almindelige samfundsudvikling